

طرح حفاظت از تالاب های ایران

دریاچه ارومیه

خلاصه برنامه مدیریت جامع حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

وزارت محیط زیست
Department of the Environment
I.R. IRAN

به نام خدا

خلاصه برنامه مدیریت جامع حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

دریاچه ارومیه، دومین دریاچه شور دنیا به وسعت حدود پنج هزار کیلومتر مربع است که در شمال غرب ایران و مابین استان های آذربایجان غربی و شرقی و در حوضه آبخیزی به مساحت پنجاه هزار کیلومتر مربع واقع شده است. این دریاچه که به وسیله تعدادی تالاب اقماری لب شور و شیرین احاطه شده، بزرگترین پارک ملی ایران می باشد که در فهرست کنوانسیون رامسر نیز به ثبت رسیده است. متأسفانه در دهه اخیر به دلیل کاهش شدید ورودی آب و در نتیجه افزایش شوری، این دریاچه در شرایط بحرانی قرار گرفته است. این مساله و مشکلات دیگر نظیر آلودگی، تخریب سرزمین و ... تنوع زیستی با اهمیت بین المللی دریاچه ارومیه و نیز سایر منافعی که از آن عاید جوامع می شود را تهدید می کند.

در همین راستا و با توجه به تهدیدهای پیش روی این دریاچه، سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری و پشتیبانی فنی و مالی تسهیلات جهانی محیط زیست و دفتر برنامه عمران ملل متحد پروژه ای برای تدوین و عملیاتی سازی یک برنامه مدیریتی جامع برای آن و چند تالاب مهم دیگر در قالب طرح بین المللی حفاظت

خلاصه ای از اهم مفاد این برنامه مدیریت به شرح زیر می باشد.

از تالاب های ایران تعریف نموده است. باتوجه به اهمیت و شرایط اکولوژیک خاص و بحرانی دریاچه، هدف از تدوین این برنامه ایجاد یک چارچوب واحد برای برنامه ریزی و اقدام نهادهای ملی و استانی ذیربط در سطح حوضه آبخیز، با در نظر گرفتن مبانی مدیریت زیست بومی می باشد. این برنامه طی برگزاری کارگاه های متعدد مشورتی و کسب نظرات کلیه ذینفعان حاضر در سطح حوضه آبخیز دریاچه ارومیه تدوین و پس از طی مراحل مختلف بازنگری نهایی شده است. همچنین جهت تامین ضمانت اجرایی لازم، با امضای یک موافقتنامه مشترک بین ریاست سازمان حفاظت محیط زیست، وزرای نیرو و جهاد کشاورزی و استانداران استانهای آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و کردستان، فاز اجرایی این برنامه آغاز گردید.

شایان ذکر است اجرای این برنامه که در راستای تحقق ماده ۶۷ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی کشور تدوین گردیده است طی سفر هیات دولت به استان آذربایجان غربی در سال ۱۳۸۷، بر عهده نهادهای ذیربط اجرایی گذاشته شد.

چشم انداز ۲۵ ساله دریاچه ارومیه

دریاچه ای با آب کافی برای پایدار سازی چشم انداز زیبا و تنوع زیستی غنی که مردم و جوامع محلی از ظرفیت های حوضه آبریز آن بهره برداری خردمندانه می کنند و آگاهانه در حفاظت پایدار آن کوشا هستند و دریاچه بستری برای تقویت تعامل و گسترش همکاری های سازنده میان نهادهای استان های ذیربط است.

هدف نهایی

برقراری یک نظام مدیریت اکوسیستمی برای دریاچه ارومیه و تالاب های اقماری آن، مبتنی بر اصول مدیریت بهم پیوسته منابع آب و خاک در سطح حوضه آبریز و توسعه پایدار و مشارکت موثر کلیه ذینفعان، از جمله جوامع محلی در امور مدیریت دریاچه.

ارزش ها

- حمايت از تنوع زیستی
- تعديل آب و هوا
- کاهش و ترسیب رسوبات و آلاینده ها
- تثبیت نهشته های نمکی
- (جلوگیری از پراکنش آن ها به مناطق اطراف)
- جلوگیری از پیشروی آب شور (تالاب های نمکی)
- چشم انداز

آورددها

- گردشگری (گردشگری طبیعی) / تفرج
- چشمه های آب گرم / لجن درمانی
- میراث / ارزش های فرهنگی
- تحقیقات و پژوهش
- آموزش
- آبزی پروری
- برداشت نمک
- صید آرتیمیا
- چرای دام های اهلی و گاو میش
- نی برای مصارف ساخت و ساز و صنایع دستی
- شکار پرندگان آبی
- ماهگیری
- منبع گیاهان دارویی

تهدیدها

- رقابت بر سر استفاده و تخصیص منابع آب
- آلودگی آب
- کاهش جریان های آب ورودی
- افزایش رسوبات ورودی
- کاهش جریان های آب زیرزمینی
- معرفی گونه های غیر بومی
- ایجاد اختلال و مزاحمت برای حیات وحش
- تغییر کاربری زیستگاهها
- کاهش کیفیت آب
- گونه های خارجی
- ایجاد اختلال در هیدرو دینامیک دریاچه
- ایجاد اختلال برای حیات وحش
- افزایش فشار بر منابع

ارزش ها و تهدیدات دریاچه و تالاب های اقماری

خلاصه برنامه مدیریت جامع حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

جهت نیل به هدف نهائی و چشم انداز ۲۵ ساله دریاچه ارومیه، ۳ هدف راهبردی در طول کارگاه های مشورتی تدوین برنامه مدیریتی برای این دریاچه و تالاب های اقماری آن، توسط کلیه نهادهای ذینفع دریاچه از استانهای آذربایجان غربی و شرقی و کردستان و با تسهیل گری طرح حفاظت از تالاب های ایران، تدوین شده است. جزئیات این اهداف به همراه اقدامات اولویت دار جهت محقق ساختن آنها، در جداول زیر تشریح شده اند.

هدف راهبردی ۱: افزایش آگاهی ها در مورد ارزش های دریاچه و تالاب های اقماری آن و تقویت مشارکت های مردمی در مدیریت آن ها

اهداف و موضوعات اصلی												اقدامات اولویت دار	نهاد مسئول (●) / نهاد همکار (○)						
اداره کل راه و ترابری	طرح حفاظت از تالابها	گروه های مذهبی	سیاستگذاران عمده (در سطح ملی)	دانشگاهها	تشکلهای غیر دولتی	جوامع محلی	اداره کل صنایع و معادن	سازمان آموزش و پرورش	رسانه های جمعی	اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری	استاندار	سازمان جهاد کشاورزی	شرکت آب منطقه ای	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	اداره کل شیلات	اداره کل حفاظت محیط زیست			
○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	●	<p>۱-۱ تلاش برنامه ریزی شده کارشناسان شرکت آب منطقه ای، سازمان جهاد کشاورزی و سازمان حفاظت محیط زیست جهت ارتقاء آگاهی های تصمیم سازان و سیاست گذاران</p> <p>۲-۱ ایجاد ارتباط بین طرح و نمایندگان مردم استانهای سه گانه ذیربط در مجلس و فراکسیون محیط زیست مجلس</p> <p>۳-۱ برگزاری برنامه های بازدید و سمینارهای ملی و بین المللی برای تصمیم سازان و سیاست گذاران عالی رتبه</p> <p>۴-۱ آگاهی رسانی به مقامات عالی رتبه مملکتی از خواسته های عمومی در زمینه حفاظت کیفیت منابع آب</p> <p>۵-۱ تهیه مواد آموزشی برای ارتقاء آگاهی تصمیم سازان و سیاست گذاران عمده در مورد مسائل مهم</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: حمایت فعال سیاست گذاران و تصمیم سازان از چشم انداز دریاچه ارومیه.</p> <p>هدف ۵ ساله: افزایش آگاهی سیاست گذاران و تصمیم سازان از ارزش ها و تهدیدات پیش روی دریاچه و اقدامات مورد نیاز.</p>	<p>افزایش آگاهی سیاست گذاران و تصمیم سازان عمده</p>
		○			●			○	○	○	○	○	○	○	○	●	<p>۱-۲ انجام فعالیت های گسترده آگاهی رسانی از طریق رسانه های جمعی به ویژه فیلم، اخبار، بوتلن، برنامه های رادیویی، تبلیغات تلویزیونی و سخنرانی ها</p> <p>۲-۲ ارائه آموزشهای مناسب در دوس دبیرستانی در زمینه دریاچه ارومیه و تالابهای اقماری آن، اهمیت، ارزش ها، تهدیدها و روشهای حفاظت آنها</p> <p>۳-۲ اجرای برنامه و تدارک منابع آموزشی برای ارتقای آگاهی معلمان به منظور آموزش به دانش آموزان</p> <p>۴-۲ برگزاری گردشها و بازدیدهای علمی برای دانش آموزان</p> <p>۵-۲ ایجاد مراکز بازدید برای افزایش آگاهی های زیست محیطی عموم مردم در استان های آذربایجان شرقی و غربی و تهیه مواد آموزشی مناسب</p> <p>۶-۲ تهیه تابلوهای تبلیغاتی در مورد دریاچه و تالاب های اقماری آن</p> <p>۷-۲ ایجاد وب سایت برای دریاچه</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: حمایت فعال مردم ساکن حوضه آبریز از چشم انداز دریاچه ارومیه به طور مشهود و عملی.</p> <p>هدف ۵ ساله: آگاهی مردم ساکن در حوضه آبریز دریاچه در مورد ارزش ها و تهدیدات دریاچه و اقدامات مورد نیاز.</p>	<p>آگاهی رسانی عمومی در مورد ارزش ها و تهدیدات حوضه آبریز</p>

خلاصه برنامه مدیریت جامع حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

هدف راهبردی ۱ (ادامه): افزایش آگاهی‌ها در مورد ارزش‌های دریاچه و تالاب‌های اقماری آن و تقویت مشارکت‌های مردمی در مدیریت آن‌ها

نهاد مسئول (●) // نهاد همکار (○)											اهداف و موضوعات اصلی	اقدامات اولویت دار							
اداره کل راه و ترابری	طرح حفاظت از تالاب‌ها	گروه‌های مذهبی	سیاستگذاران عمده	دانشگاهها	تشکلهای غیر دولتی	جوامع محلی	اداره کل صنایع و معادن	سازمان آموزش و پرورش	رسانه های جمعی	اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری			استانداری	سازمان جهاد کشاورزی	شرکت آب منطقه ای	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	اداره کل شیلات	اداره کل حفاظت محیط زیست	
	○				○	○						○	○	○		●	<p>۱-۳ اجرای دو طرح نمونه مدیریت یا احیاء تالاب در هر یک از استان‌ها و مشارکت و تقویت سازمان‌های مردم‌نهاد و جوامع محلی ارثه آموزش به سازمان‌های مردم‌نهاد در سایت‌های نمونه</p> <p>۲-۳ برگزاری دوره‌های آموزش مشارکت‌های مردمی برای کارکنان سازمان محیط زیست</p> <p>۳-۳ حمایت از فعالیت‌های ترویجی کشاورزی سازمان محیط زیست، آب منطقه‌ای و جهاد کشاورزی و یافتن راه‌کارهایی برای ایجاد سازمان / بخش مدیریت مشارکتی آبریز</p> <p>۴-۳ استفاده از فارغ‌التحصیلان دانشگاه و تقویت آن‌ها جهت انجام فعالیت‌های آگاهی‌رسانی و ترویج کشاورزی</p> <p>۵-۳</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: مشارکت نزدیک جوامع محلی در مدیریت احیاء دریاچه و تالاب‌های اقماری آن.</p> <p>هدف ۵ ساله: انجام دو طرح نمونه در هر یک از استان‌ها.</p>	<p>مدیریت مشارکتی تالاب‌ها و اجرای طرح‌های احیاء تالاب با مشارکت فعال جوامع محلی</p>
					○	●				○	○	●	●	●		●	<p>۱-۴ انجام مطالعات ارزیابی مشارکتی روستایی در سایت‌های نمونه</p> <p>۲-۴ تدوین استراتژی معیشت جوامع محلی متکی به تالاب برای روستاهای منتخب و راهکارهایی برای تاسیس تعاونی‌ها</p> <p>۳-۴ تدوین طرح‌های مدیریت زیست‌محیطی برای روستاهای منتخب</p> <p>۴-۴ یافتن و ایجاد راه‌کارهای ارتقاء معیشت جایگزین برای روستاهای مرتبط با تالاب</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: اجرای استراتژی‌های معیشت جوامع محلی و طرح‌های مدیریت زیست‌محیطی در کلیه روستاهای مرتبط با تالاب.</p> <p>هدف ۵ ساله: اجرای استراتژی‌های معیشت جوامع محلی و طرح‌های مدیریت زیست‌محیطی در ۴ روستا؛ تدوین حداقل یک ساختار نمونه برای معیشت جایگزین.</p>	<p>ارتقاء معیشت جوامع متکی به تالاب</p>
					○	○				●						○	<p>۱-۵ تدوین برنامه مدیریت گردشگری (اکوتوریسم) و انتخاب دو سایت پایلوت</p> <p>۲-۵ برگزاری کارگاه برنامه‌ریزی اکوتوریسم</p> <p>۳-۵ تهیه نقشه والویت بندی تالاب‌ها برای اکوتوریسم</p> <p>۴-۵ زون بندی تالاب‌های هدف برای توسعه اکوتوریسم</p> <p>۵-۵ بررسی امکان گسترش سایت‌های پرنده‌نگری در جنوب استان</p> <p>۶-۵ تدوین ضوابط و معیارهای گردشگری متناسب با شرایط هر یک از تالاب‌های اقماری</p> <p>۷-۵ اطلاع‌رسانی و آگاهی‌رسانی در خصوص جاذبه‌های طبیعی و ضوابط گردشگری</p> <p>۸-۵ جلب مشارکت مردم در طراحی و مدیریت برنامه‌های گردشگری</p> <p>۹-۵ آموزش جوانان محلی بعنوان راهنمایان گردشگری</p> <p>۱۰-۵ بازنگری در قوانین برای بازدید از پارک ملی</p> <p>۱۱-۵ آماده‌سازی دو سایت پایلوت برای پذیرش گردشگر</p> <p>۱۲-۵ ارزیابی طرح‌های پایلوت و انتشار نتایج</p> <p>۱۳-۵ حمایت‌های مالی و فنی برای تحقیقات در این زمینه قبل از شروع فعالیت‌های اجرایی</p> <p>۱۴-۵ حمایت از جوامع محلی (مالی و فنی) برای توسعه اکوتوریسم</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: افزایش تعداد گردشگران و مدیریت تعداد آن‌ها براساس ظرفیت تالاب.</p> <p>هدف ۵ ساله: انجام دو طرح نمونه.</p>	<p>اکوتوریسم</p>

خلاصه برنامه مدیریت جامع حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

هدف راهبردی ۲: مدیریت پایدار منابع آب و کاربری زمین

اهداف و موضوعات اصلی										اقدامات اولویت دار									
تأمین آب دریاچه و تالابهای اقماری										کیفیت آب									
<p>هدف ۲۵ ساله: جریانهای ورودی به مقدار نیاز آبی دریاچه و تالابهای اقماری آن برای عملکرد پایدار برسد. (حفظ سطح تراز دریاچه بالاتر از ۱۲۷۴ متر)</p> <p>هدف ۵ ساله: طی ۵ سال آینده بهره برداری از آب جهت مصارف کشاورزی افزایش پیدا نکرده و تسهیلاتی برای افزایش راندمان آبی و کاهش سالانه ۳ درصد از میزان آب مورد بهره برداری در نظر گرفته شود.</p>										<p>۱-۱ تدوین یک برنامه مدیریت جامع مورد توافق همه گروههای ذیربط برای منابع آبی حوضه آبریز بر اساس کلیه مطالعات موجود</p> <p>۲-۱ تدوین برنامه کلان توسعه منابع آب و زمین حوضه آبریز بر اساس رویکرد اکوسیستمی</p> <p>۳-۱ تعیین یک دامنه مورد توافق برای نوسانات سطح آب دریاچه</p> <p>۴-۱ برنامه ریزی و اقدام جهت تامین حداقل نیاز آبی محاسبه شده دریاچه جهت حفظ تراز آبی اکولوژیک</p> <p>۵-۱ بررسی امکان انتقال آب از حوضه های مجاور و ارزیابی اثرات زیست محیطی آن</p> <p>۶-۱ حمایت و پیگیری برای انجام مطالعات هیدروگرافی دریاچه</p> <p>۷-۱ امکان سنجی اقدامات کاهش میزان تبخیر از دریاچه (تفکیک بخشهای خیلی کم عمق از بدنه آب دریاچه در سالهای خشک) و ارزیابی اثرات زیست محیطی آن</p>									
<p>هدف ۲۵ ساله: استراتژی کاهش آلودگی منابع آب دریاچه و تالابهای اقماری رعایت و بکار گرفته می شود.</p> <p>هدف ۵ ساله: منابع اصلی آلاینده شناسایی شده و مورد سنجش قرار می گیرند و یک استراتژی برای کاهش آنها تدوین شده است.</p>										<p>۱-۲ بررسی سالانه حجم مواد شیمیایی، مواد غذایی، فلزات سنگین و سایر آلاینده های وارد شده به دریاچه و تالابهای اقماری و شناسایی منابع آب</p> <p>۲-۲ تدوین برنامه و تقویت شبکه پایش کمی و کیفی آب دریاچه و تالابهای آن و رودخانه های اصلی حوضه</p> <p>۳-۲ حمایت و پیگیری برای اجرای برنامه های آبخیزداری و کاهش فرسایش</p> <p>۴-۲ تدوین برنامه های مناسب برای بهینه سازی استفاده از مواد شیمیایی کشاورزی در مزارع در سطح حوضه آبریز (با تاکید بر اولویت اجرای برنامه در محدوده اکولوژیک)</p> <p>۵-۲ تدوین برنامه هایی برای کنترل تخلیه پسابهای صنعتی به داخل منابع آب حوضه آبریز</p> <p>۶-۲ بررسی و حمایت از روشهای برداشت نمک از دریاچه که از نظر اکولوژیک ممکن می باشد</p>									
<p>نهاد مسئول (●) / نهاد همکار (○)</p>										<p>دانشگاهها</p> <p>تشکلهای غیر دولتی</p> <p>جوامع محلی</p> <p>اداره کل راه و ترابری</p> <p>سازمان بنادر و کشتیرانی</p> <p>اداره کل صنایع و معادن</p> <p>سازمان آموزش و پرورش</p> <p>اداره کل دامپزشکی</p> <p>مرکز تحقیقات آرمیا</p> <p>اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری</p> <p>دانشگاه علوم پزشکی</p> <p>استانداری</p> <p>سازمان جهاد کشاورزی</p> <p>شرکت آب منطقه ای</p> <p>اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری</p> <p>اداره کل شیلات</p> <p>اداره کل حفاظت محیط زیست</p>									

هدف راهبردی ۲ (ادامه): مدیریت پایدار منابع آب و کاربری زمین

اهداف و موضوعات اصلی												اهداف و موضوعات اصلی				
اقدامات اولویت دار												بهره‌برداری از آب				
													<p>۱-۳ تدوین و اجرای برنامه‌های آموزشی- ترویجی برای بهینه سازی مدیریت آب مزارع (افزایش راندمان آب کشاورزی)</p> <p>۲-۳ حمایت از توسعه سیستمهای کارآمدتر استفاده از آب (قطره‌ای، بارانی و ...)</p> <p>۳-۳ حمایت از اجرای تحویل حجمی آب به مزارع</p> <p>۴-۳ حمایت از قیمت‌گذاری منطقی آب برای کشاورزی</p>			
کاربری زمین												کاربری زمین				
													<p>۱-۴ تهیه یک برنامه مورد توافق برای کاربری زمین در چارچوب برنامه مدیریت جامع حوضه آبریز (برنامه جامع توسعه)</p> <p>۲-۴ تهیه نقشه حریم دریاچه و تالابهای اقماری و علامتگذاری حدود آنها</p> <p>۳-۴ ایجاد نوارهای حایل در اراضی زراعی حاشیه تالابها و تدوین دستورالعمل های بهره برداری در این اراضی</p> <p>۴-۴ جلوگیری از تغییر غیرقانونی کاربری اراضی منابع طبیعی حوضه</p> <p>۵-۴ حمایت از تهیه و اجرای پروژه مدیریتی و حفاظتی حوضه آبریز</p>			
نهاد مسئول (●) / نهاد همکار (○)																
دانشگاهها	تشکلهای غیر دولتی	جوامع محلی	اداره کل راه و ترابری	اداره کل صنایع و معادن	سازمان آموزش و پرورش	اداره کل دامپزشکی	مرکز تحقیقات آرتیمیا	اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری	دانشگاه علوم پزشکی	استانداری	سازمان جهاد کشاورزی	شرکت آب منطقه ای	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	اداره کل شیلات	اداره کل حفاظت محیط زیست	
	○	○								○	●	●				
		○									●	●	●	●		

خلاصه برنامه مدیریت جامع حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

هدف راهبردی ۳: حفاظت از تنوع زیستی و بهره برداری پایدار از منابع دریاچه

نهاد مسئول (●) / نهاد همکار (○)											اهداف و موضوعات اصلی	اقدامات اولویت دار									
دانشگاهها	تشکلهای غیر دولتی	جوامع محلی	اداره کل راه و ترابری	اداره کل صنایع و معادن	رسانه های جمعی	اداره کل هواشناسی	اداره کل دامپزشکی	مرکز تحقیقات آرتیمیای دانشگاه ارومیه	مرکز تحقیقات آرتیمیای کشور	سازمان میراث فرهنگی و گردشگری			دانشگاه علوم پزشکی	استانداری	سازمان جهاد کشاورزی	شرکت آب منطقه ای	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	اداره کل شیلات	اداره کل حفاظت محیط زیست		
○	○	○					○			○			○	○	○	○	○	●	<p>۱-۱ تهیه نقشه و اولویت بندی تالابها از نظر تنوع زیستی و تجزیه و تحلیل تهدیدات تنوع زیستی تالابهای حائز اهمیت</p> <p>۲-۱ تعیین حداقل نیازهای آبی تالابهای حائز اهمیت برای حفاظت کارکردهای اکولوژیکی و خدمات اکوسیستمی</p> <p>۳-۱ احیای تالابهای یادگارلو و گرده قیط از طریق هدایت روانابها و جریانهای رودخانه</p> <p>۴-۱ بهبود سیستم سنتی تأمین آب تالابها و تعمیر و بازسازی آنها با مشارکت مردم</p> <p>۵-۱ بررسی سطح آلودگی و بیماریها در پرندگان و ماهیها</p> <p>۶-۱ بررسی اقدامات برای جلوگیری و کنترل ورود گونه‌های غیر بومی به تالابهای اقماری (ارائه آموزش)</p> <p>۷-۱ بررسی اقدامات و احیاء تالاب قره‌قشلاق و جمعیت میش مرغ (شناسائی و کاهش تهدیدها با مشارکت مردم)</p> <p>۸-۱ بررسی اقدامات و بهبود وضعیت تالاب قوریگل و جمعیت اردک سر سفید (شناسائی و کاهش تهدیدها)</p> <p>۹-۱ تدوین برنامه مدیریتی برای تالابهای حائز اهمیت</p> <p>۱۰-۱ تقویت سیستم مدیریت تالابها و ارتقای سطح حفاظت از تالابهای اقماری مهم بر مبنای روشهای مشارکتی</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: کلیه تالابهای اقماری و حائز اهمیت از نظر تنوع زیستی که آسیب دیده و یا خشک شده‌اند احیا و فعال شده‌اند.</p> <p>هدف ۵ ساله: احیای حداقل دو تالاب جنوبی دریاچه که خشک شده‌اند.</p>	<p>تالابهای اقماری حائز اهمیت</p>
○	○	○					○	○	○							○	○	●	<p>۱-۲ بررسی وضعیت موجود فلامینگوها، و ارائه توصیه‌های مدیریتی کوتاه مدت و دراز مدت (تدوین برنامه مدیریت گونه)</p> <p>۲-۲ حمایت از پژوهش در قالب رساله های کارشناسی ارشد و دکترا</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: زادآوری ۴۰۰۰ جفت در سال.</p> <p>هدف ۵ ساله: زادآوری ۱۰۰۰ جفت در سال.</p>	<p>جمعیت زادآور فلامینگو</p>

خلاصه برنامه مدیریت جامع حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

هدف راهبردی ۳ (ادامه): حفاظت از تنوع زیستی و بهره برداری پایدار از منابع دریاچه

نهاد مسئول (●) / نهاد همکار (○)

نهاد مسئول (●) / نهاد همکار (○)													اهداف و موضوعات اصلی							
دانشگاهها	تشکلهای غیر دولتی	جوامع محلی	اداره کل راه و ترابری	اداره کل صنایع و معادن	رسانه های جمعی	اداره کل هواشناسی	اداره کل دامپزشکی	مرکز تحقیقات آرتمیای دانشگاه ارومیه	مرکز تحقیقات آرتمیای کشور	سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	دانشگاه علوم پزشکی	استانداری	سازمان جهاد کشاورزی	شرکت آب منطقه ای	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	اداره کل شیلات	اداره کل حفاظت محیط زیست	اقدامات اولویت دار	اهداف و موضوعات اصلی	جمعیت زادآور پلیکان سفید
	○	○					○								○	●	۱-۲ بررسی وضعیت موجود و ارائه توصیه‌های مدیریتی کوتاه مدت و دراز مدت (تدوین برنامه مدیریت گونه) ۲-۳ حمایت از پژوهش در قالب رساله های کارشناسی ارشد و دکترا	هدف ۲۵ ساله: زادآوری ۱۰۰۰ جفت در سال. هدف ۵ ساله: زادآوری ۷۵۰ جفت در سال.		
																○	●	۱-۴ بررسی وضعیت موجود، و ارائه توصیه‌های مدیریتی کوتاه مدت و دراز مدت (تدوین برنامه مدیریت گونه) ۲-۴ حمایت از پژوهش در قالب رساله های کارشناسی ارشد و دکترا	هدف ۲۵ ساله: حفظ جمعیت متناسب با ظرفیت مراتع طبیعی (ظرفیت تعیین شود). هدف ۵ ساله: تعیین ظرفیت مطمئن مراتع طبیعی / حفظ جمعیت کنونی جزایر.	جمعیت قوچ و میش ارمنی و گوزن زرد در جزایر دریاچه

خلاصه برنامه مدیریت جامع حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

هدف راهبردی ۳ (ادامه) : حفاظت از تنوع زیستی و بهره برداری پایدار از منابع دریاچه

نهاد مسئول (●) / نهاد همکار (○)												اهداف و موضوعات اصلی	اقدامات اولویت دار							
دانشگاهها	تشکلهای غیر دولتی	جوامع محلی	اداره کل راه و ترابری	اداره کل صنایع و معادن	رسانه های جمعی	اداره کل هواشناسی	اداره کل دامپزشکی	مرکز تحقیقات آرتیمیای دانشگاه ارومیه	مرکز تحقیقات آرتیمیای کشور	سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	دانشگاه علوم پزشکی			استانداری	سازمان جهاد کشاورزی	شرکت آب منطقه ای	اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری	اداره کل شیلات	اداره کل حفاظت محیط زیست	
○	○	○						○	●				○			○	○	<p>۱-۵ ارزیابی ذخایر آرتیمیا و تهیه نقشه پراکنش و فراوانی</p> <p>۲-۵ انجام بررسیهای لازم در زمینه امکانات بازسازی ذخایر آرتیمیا و افزایش ظرفیت تولید</p> <p>۳-۵ ارزیابی جمعیت جلبکهای تک سلولی و تهیه نقشه پراکنش و فراوانی</p> <p>۴-۵ انجام بررسیهای لازم در زمینه امکانات افزایش جلبک دانیلا و افزایش ظرفیت تولید</p> <p>۵-۵ بررسی خصوصیات فیزیوشیمیایی و آلاینده های موجود در آب و تاثیر آن بر جمعیت آرتیمیا</p> <p>۶-۵ تدوین روشهای بهره برداری پایدار از ذخایر آرتیمیا (برداشت های سنتی و صنعتی)</p> <p>۷-۵ کنترل و مدیریت برداشتهای سنتی توسط مردم محلی</p> <p>۸-۵ آگاهی رسانی و تئویر افکار عمومی (از جمله تهیه و توزیع مواد آموزشی و اطلاع رسانی)</p> <p>۹-۵ حمایت از پژوهشهای علمی در قالب رساله های کارشناسی ارشد و دکترا</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: افزایش جمعیت به ۴۰ سیست در هر لیتر.</p> <p>هدف ۵ ساله: افزایش جمعیت به ۲۵ سیست در هر لیتر.</p>	<p>جمعیت آرتیمیا در دریاچه ارومیه</p>
○	○	○												○	○	○	●	<p>۱-۶ انجام مطالعات وضعیت موجود در رودخانه های اصلی با تاکید بر نواحی دلتایی و با هدف اولویت بندی رودخانه ها از نظر تنوع زیستی</p> <p>۲-۶ شناسائی تهدیدات در بالادست حوضه آبریز و بخشهایی از رودخانه ها که از نظر تنوع زیستی حائز اهمیت می باشند</p> <p>۳-۶ تعیین حداقل جریانهای زیست محیطی رودخانه های مهم برای حفظ کارکردهای اکولوژیکی و خدمات اکوسیستمی</p> <p>۴-۶ برگزاری کارگاه در ارتباط با حفظ تنوع زیستی و مدیریت رودخانه</p> <p>۵-۶ توجه ویژه به مصب رودخانه ها بعنوان مکان های دارای اولویت از نظر تنوع زیستی</p> <p>۶-۶ شناسائی گونه های شاخص تنوع زیستی و انجام طرحهای نمونه در دو رودخانه بمنظور احیای زیستگاه</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: کلیه رودخانه های اصلی در حوضه مورد بررسی قرار گرفته و اقدامات مدیریتی تعیین شده و به اجرا گذاشته می شوند.</p> <p>هدف ۵ ساله: مطالعات وضعیت موجود کلیه رودخانه ها / بررسی دو رودخانه اصلی و تعیین اقدامات مدیریتی و آبخیز داری و اجرای آنها.</p>	<p>تنوع زیستی در رودخانه های در حوضه آبریز ارومیه</p>

برنامه پایش دریاچه ارومیه و تالاب های اقماری

برای پایش دائم وضعیت دریاچه ارومیه و تالاب های اقماری و اطمینان از کارکرد صحیح آنها، در طول کارگاه پایش دریاچه ارومیه و نیز جلسات کارگروه تخصصی تنوع زیستی آن، مجموعه ای از پارامترهای پایشی تنظیم گردیدند که شرح آنها و نهاد مسئول انجام هریک، در جدول زیر مشخص شده است. هدف اصلی پایش، کنترل نوسانات شاخصهای محیط زیستی دریاچه و تالاب های اقماری در طول زمان و اطمینان از اثربخشی اجرای برنامه مدیریت حوضه آبخیز دریاچه ارومیه می باشد. نتایج حاصل از هر پایش علاوه بر نشان دادن وضعیت محیط زیست دریاچه و تالاب های اقماری، اطلاعات لازم برای هرگونه بازنگری احتمالی و تکمیل برنامه مدیریت را فراهم خواهد آورد.

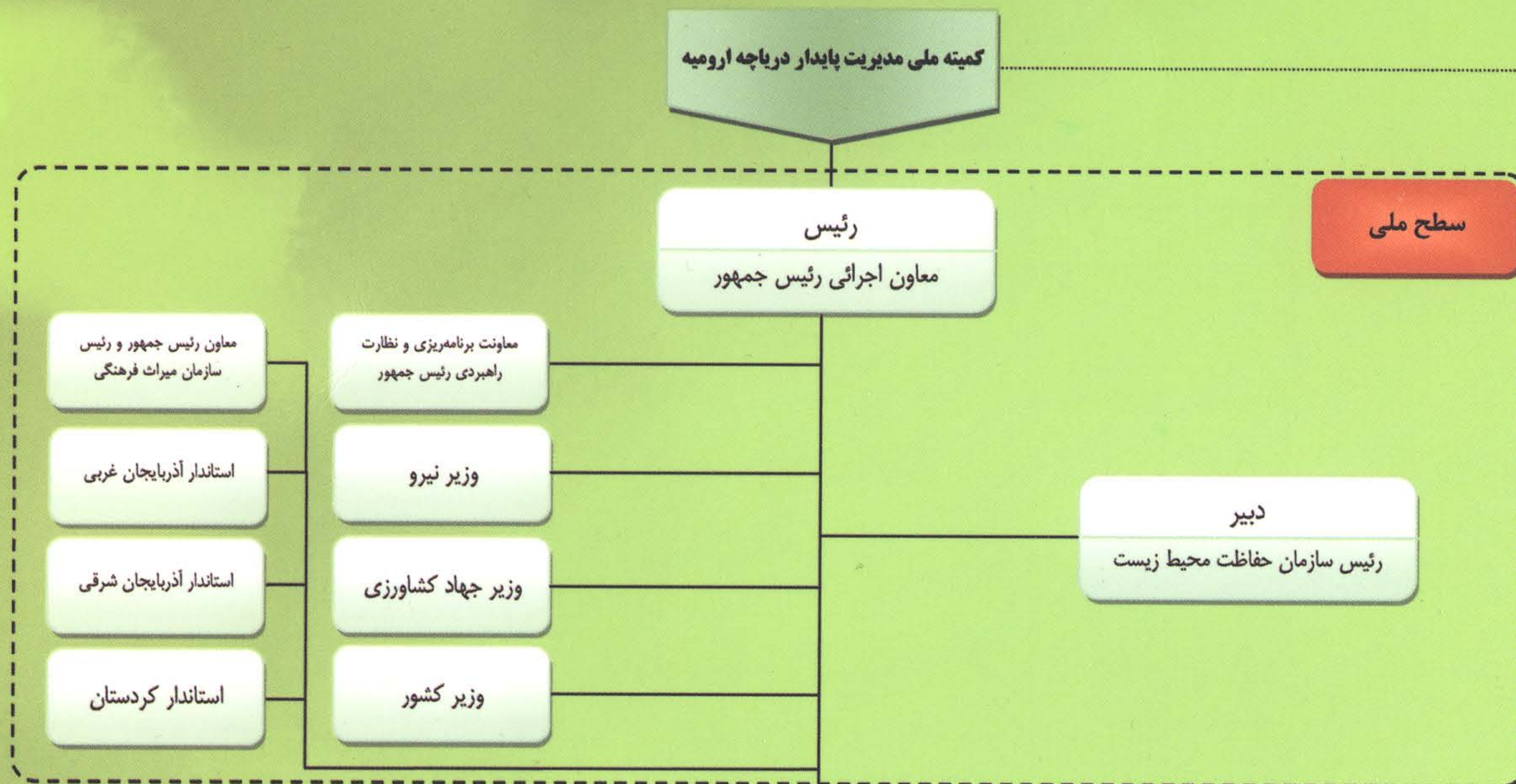
مسئولیت پایش

نهاد مسئول پایش (●) / نهاد گزارش کننده پایش (○)

سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان غربی و شرقی و کردستان	NGO ها	جوامع محلی	استانداردی آذربایجان غربی و شرقی و کردستان	سازمان میراث فرهنگی و گردشگری آذربایجان غربی و شرقی	شرکت های آب منطقه ای استان های آذربایجان غربی و شرقی	مرکز تحقیقات آرتمیای کشور	اداره کل محیط زیست آذربایجان شرقی	اداره کل محیط زیست آذربایجان غربی	ویژگیهای مورد پایش		
									آب	تنوع زیستی	
					○ ●				رودخانه ها	کمیت آب	آب
					○ ●				آب های زیر زمینی دریاچه		
					○ ●				تالاب های اقماری		
					●		○ ●	○ ●	رودخانه ها	کیفیت آب	
					○ ●				آب های زیر زمینی دریاچه		
					●		○ ●	○ ●	تالاب های اقماری		
					○ ●				مصرف آب (کشاورزی)		
						○ ●			آرتمیا	تنوع زیستی	
								○ ●	فلامینگو		
								○ ●	پلیکان		
								○ ●	قوچ و میش		
								○ ●	گوزن زرد		
○ ●							○ ●	○ ●	رودخانه ها		
○ ●							○ ●	○ ●	تالاب های اقماری	اقتصادی اجتماعی	
	●	●		●				○	گردشگری		
			●					○	معیشت پایدار		
							○ ●	○ ●	آگاهی رسانی عمومی		

ساختار سازمانی کمیته ملی و شورای منطقه‌ای مدیریت حوضه آبخیز دریاچه ارومیه

شرح وظایف کمیته ملی مدیریت پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه:

- تنظیم و تصویب چشم‌انداز بلندمدت و راهبردهای کلان مدیریت حوضه آبریز دریاچه ارومیه در راستای توسعه پایدار و حفظ توان زیست‌بوم دریاچه ارومیه
- تنظیم سازوکارها و سیاستهای کلان مدیریت پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه در راستای مدیریت زیست‌بومی ماده ۶۷ قانون برنامه چهارم توسعه کشور
- تنظیم و تصویب اهداف و شاخصهای توسعه پایدار حوضه با تاکید ویژه بر مدیریت پایدار منابع آب، کشاورزی و کاربری اراضی، تنوع زیستی و مسائل اقتصادی اجتماعی و مشارکت مردمی
- بررسی اقدامات و فعالیتهای ویژه در زمان بروز پدیده‌های زیست‌محیطی خاص و بحرانی بویژه در دوره‌های وقوع خشکسالی
- نظارت بر عملکرد شورای منطقه‌ای مدیریت حوضه آبریز دریاچه ارومیه و بررسی پیشنهادات واصله مرتبط و تصمیم‌گیریهای مدیریتی مربوطه
- تنظیم و تخصیص بودجه‌های خاص برای انجام فعالیتهای فرابخشی مرتبط با مدیریت پایدار حوضه آبریز دریاچه ارومیه
- تعیین و تصویب ظرفیتهای توسعه بخشهای مختلف با در نظر گرفتن ظرفیتهای زیست‌محیطی و پایداری دریاچه ارومیه

شرح وظایف شورای منطقه‌ای مدیریت حوضه آبریز دریاچه ارومیه:

- بررسی ظرفیتهای اولویتهای توسعه حوضه و تدوین پیش‌نویس چشم‌انداز و رویکرد کلان مدیریت حوضه آبریز و ارائه پیشنهاد به کمیته ملی
- هدایت و راهبری طرحهای جامع توسعه حوضه در چارچوب ظرفیتهای زیست‌محیطی و در راستای سیاستها و سازوکارهای کلان مدیریتی حوضه ابلاغی از کمیته ملی
- سازگار سازی، هماهنگی و رفع هرگونه تناقض یا تضاد طرحهای توسعه بخشی با یکدیگر و متناسب نمودن آنها با ظرفیتهای توسعه حوضه
- تعیین سهم هر استان در تامین منابع پایه برای دریاچه و همچنین بهره‌برداری از منابع موجود
- هماهنگی و ارتباط موثر با ذینفعان مختلف بویژه جوامع محلی در راستای تحقق اهداف و برنامه‌های مدیریت پایدار حوضه
- اطلاع رسانی و آگاهی رسانی کامل و بموقع به کلیه دست‌اندرکاران و مردم به منظور اطمینان از شفافیت لازم و تامین زمینه مناسب جهت جلب مشارکت مردمی در عملیاتی شدن برنامه‌ها
- پشتیبانی از فعالیتها و تصمیم‌سازیهای سه کارگروه تخصصی بین بخشی و بین استانی به منظور انجام فعالیتهای تخصصی و کارشناسی مرتبط با مدیریت زیست‌بومی حوضه و دریاچه ارومیه و تهیه مابقی فنی و تخصصی لازم
- تدوین گزارشات عملکرد و برنامه‌های سالانه و ارسال به کمیته ملی جهت تصویب و تدوین برای اجرا
- نظارت بر حسن اجرای مصوبات و برنامه‌ها توسط بخش‌های مختلف در سطح حوضه

طرح حفاظت از تالاب های ایران

نشانی: تهران، بزرگراه شهید حکیم، پارک پردیسان، سازمان حفاظت محیط زیست، معاونت محیط طبیعی و تنوع زیستی، بلوک D
تلفکس: ۸۸۲۴۱۶۵۸ (۰۲۱)، وب سایت: wetlands.environment.ir
پست الکترونیکی: infowetlands@yahoo.com و infowetlands@environment.ir

طراحی و چاپ: 02188755264 - WWW.PARSLANDGROUP.COM

تصویر روی جلد: نوید جدیدالاسلام